

ЗАКОН ЗА ПРЕКИНУВАЊЕ НА БРЕМЕНОСТА

Сл. весник на РМ бр. 101/2019 од 22.5.2019 година

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат условите под кои може да се врши прекинување на бременоста, постапката за одобрување и вршење на прекинување на бременоста, условите што треба да ги исполнуваат здравствените установи за вршење на постапка за прекинување на бременоста и надзорот над исполнетоста на условите и постапката за прекинување на бременоста.

Член 2

Прекинување на бременоста е посебна медицинска интервенција за која слободно одлучува бремената жена.

II. УСЛОВИ ПОД КОИ МОЖЕ ДА СЕ ВРШИ ПРЕКИНУВАЊЕ НА БРЕМЕНОСТА

Член 3

(1) Прекинувањето на бременоста може да се изврши до истекување на дванаесетата гестациска недела, со писмена согласност од бремената жена.

(2) Ако бремената жена е малолетна или и е одземена деловната способност, прекинувањето на бременоста може да се изврши до истекување на дванаесеттата гестациска недела, со писмена согласност од родителот, односно старателот на бремената жена.

(3) Писмена согласност од ставовите (1) и (2) на овој член се изразува на начин и во форма согласно со прописите за заштита на правата на пациентите.

Член 4

(1) По исклучок од членот 3 ставови (1) и (2) од овој закон, прекинувањето на бременоста може да се изврши, по барање и со писмена согласност од бремената жена, и по истекот на дванаесеттата гестациска недела во случаи кога:

- врз основа на медицински индикации ќе се утврди дека бременоста претставува опасност по животот или ќе доведе до тешко нарушување на здравјето на жената за време на бременоста, породувањето или по породувањето,

- врз основа на научни сознанија може да се очекува дека детето ќе се роди со тешки телесни или душевни недостатоци,

- до зачнувањето дошло во врска со извршување на кривично дело: силување, обљуба врз немоќно лице, полов напад врз дете, обљуба со злоупотреба на положбата или родосквернавање и

- ќе се утврди дека во текот на бременоста или по породувањето би можела жената да дојде во лични, семејни, материјални или други прилики што ќе имаат одраз врз нејзиното здравје.

(2) Како тешки, лични, семејни, материјални и други прилики од ставот (1) алинеја 4 на овој член се сметаат особено: потешко нарушените брачни и семејни односи, постоење на асоцијални појави во семејството, тешки станбени услови, материјална необезбеденост, нарушување на здравјето на членови на семејството и бројот на децата во семејството.

Член 5

Изразите употребени во овој закон, кои се родово определени, се користат неутрално и се однесуваат еднакво на лица од машки и женски пол.

III. ПОСТАПКА ЗА ОДОБРУВАЊЕ И ВРШЕЊЕ НА ПРЕКИНУВАЊЕ НА БРЕМЕНОСТА

Член 6

Во постапката за одобрување и вршење на прекинување на бременоста се обезбедува почитување на достоинството на бремената жена, на правата на приватност, информираност, прифаќање и одбивање на медицинска интервенција и информација, доверливост на личните и медицинските податоци согласно со прописите од областа на заштитата на правата на пациентите и на здравствената заштита.

Член 7

(1) Пред прекинување на бременоста лекарот ја информира жената за постапката за прекинување на бременост, што може да очекува за време на прекинувањето на бременоста и по завршувањето на постапката, за методите за контрацепција пред и по спроведувањето на прекинувањето на бременоста на начин разбирлив за жената за да може да донесе одлука и да даде изјава за согласност.

(2) Информациите од ставот (1) на овој член треба да се непристрасни, објективни и медицински веродостојни.

Член 8

(1) Во случаите од членот 4 од овој закон, прекинувањето на бременоста може да се изврши и по дванаесетата, до дваесет и втората гестациска недела од бременоста, по поднесено писмено барање од бремената жена односно од родителот, односно старателот ако бремената жена е малолетна или и е одземена деловната способност.

(2) Во случаите од членот 4 став (1) алинеи 1, 2 и 3 од овој закон, пред прекинување на бременоста лекарот може да побара мислење од друг лекар специјалист од соодветна гранка на медицината.

(3) Лекарот ја информира бремената жена односно родителот, односно старателот и бремената жена ако бремената жена е малолетна или и е одземена деловната способност, за мислењето од ставот (2) на овој член.

(4) Бремената жена односно родителот, односно старателот ако бремената жена е малолетна или и е одземена деловна способност по добиените информации од членот 7 став (1) од овој закон, дава писмена согласност за прифаќање на спроведување на интервенцијата за прекинување на бременоста согласно со членот 3 став (3) од овој закон.

(5) Прекинувањето на бременоста, врз основа на барањето и изјавата за согласност од жената или од родителот, односно од старателот ако бремената жена е малолетна или и е одземена деловна способност и добиеното мислење од ставот (2) на овој член ако претходно е побарано, го врши лекарот во најкраток можен рок, но не подолг од три дена од денот на поднесувањето на барањето од бремената жена односно родителот, односно старателот.

(6) Здравствената установа во која е започната постапката за одобрување и извршување на прекинување на бременоста е должна да обезбеди услови за нејзино довршување.

Член 9

(1) За прекинување на бременоста по дваесет и втората гестациска недела одлучува првостепенa комисија за одобрување на прекинување на бременоста (во натамошниот текст: првостепената комисија) во здравствена установа.

(2) Првостепената комисија ја формира директорот на здравствената установа во која се врши прекинување на бременоста.

(3) Првостепената комисија се формира за период од две години и се состои од двајца лекари специјалисти по гинекологија и акушерство и еден социјален работник. Претседателот е од редот на членовите на првостепената комисија. На членовите на првостепената комисија им се определуваат заменици.

(4) По потреба првостепената комисија може да прибави мислење и од други лекари специјалисти од соодветни гранки на медицината, зависно од причината за прекинување на бременоста.

(5) Трошоците за работата на првостепената комисија се на товар на здравствената установа.

(6) Висината на трошоците поврзани со административните, стручните и материјални трошоци за работа на првостепената комисија ги утврдува со одлука Управниот одбор на здравствената установа.

Член 10

(1) Бремената жена поднесува барање за прекинување на бременоста писмено до првостепената комисија.

(2) Ако бремената жена е малолетна или и е одземената способност, барањето го поднесува родителот, односно старателот на бремената жена заедно со бремената жена.

(3) Кон барањето за прекинување на бременоста се приложува медицинска и друга документација и тоа:

- извештај од лекар специјалист по гинекологија и акушерство дека жената е бремена и гестациската недела од бременоста,

- изјава од бремената жената односно од родителот, односно старателот на бремената жена дека е информирана согласно со членот 7 од овој закон,

- изјава за согласност дадена согласно со прописите од областа на заштитата на правата на пациентите и овој закон,

- наод и мислење од лекар специјалист од соодветна гранка на медицината во чија област спаѓа заболувањето на бремената жена, односно болеста на родителот во случаите од членот 4 став (1) алинеја 2 од овој закон и

- мислење од социјалниот работник во здравствената установа дека по земената социјална анамнеза постојат причините од членот 4 став 1 алинеја 4 од овој закон.

Член 11

(1) Претседателот на првостепената комисија ја известува бремената жена за времето и местото на одржувањето на седницата на која има право да присуства и да даде своја изјава за причините за прекинување на бременоста.

(2) Кога бремената жена е малолетна или и е одземена деловната способност на седницата присуства и нејзиниот родител или старател.

(3) Првостепената комисија е должна да донесе писмена одлука со образложение во рок од три дена од денот на поднесување на барањето за прекинување на бременоста со поука за правото на приговор до второстепената комисија.

Член 12

Против одлуката на првостепената комисија, бремената жена односно родителот, односно старателот на бремената жена ако е малолетна или ако и е одземена деловна способност, може да поднесе приговор на записник веднаш пред првостепената комисија или писмено во рок од три дена од денот на приемот на одлуката до второстепената комисија за одобрување на прекинување на бременоста (во натамошниот текст: второстепената комисија).

Член 13

(1) Второстепената комисија ја формира министерот за здравство за период од две години и се состои од пет членови - двајца лекари специјалисти по гинекологија и акушерство, лекар специјалист по детска хирургија, психолог и еден член со најмалку пет години работно искуство во областа на родовата еднаквост. Претседателот е од редот на членовите на второстепената комисија. На членовите на комисиите им се определуваат заменици.

(2) Членовите на второстепената комисија не можат да бидат лица кои се членови на првостепена комисија за прекинување на бременоста.

(3) Второстепената комисија, ако е потребно, може да побара мислење и наоди и од други лекари специјалисти од соодветни гранки на медицината во зависност од причините за прекинување на бременоста.

(4) Трошоците за работата на второстепената комисија паѓаат на товар на Министерството за здравство.

(5) Висината на трошоците поврзани со административните, стручните и материјални трошоци за работа на второстепената комисија ги утврдува министерот за здравство.

Член 14

- (1) Претседателот на второстепената комисија ја известува бремената жена за времето и местото на одржувањето на седницата на која жената има право да присуства и да даде своја изјава за причините за прекинување на бременоста.
- (2) Кога бремената жена е малолетна или со одземена деловна способност на седницата присуствува и нејзиниот родител или старател.
- (3) Второстепената комисија е должна да донесе писмена одлука со образложение во рок од три дена од денот на поднесувањето на приговорот.
- (4) Одлуката на второстепената комисија е конечна.

Член 15

- (1) Првостепените и второстепената комисија (во натамошниот текст: комисиите) работат на седници во полн состав и одлуките ги донесуваат со мнозинство гласови од вкупниот број на членови на комисијата.
- (2) Начинот на работата на првостепените и второстепената комисија го пропишува министерот за здравство.

Член 16

- (1) Прекинувањето на бременоста се врши без одлука на комисиите, ако поради непосредна опасност по животот и здравјето на бремената жена не може да се чека одлука или ако е во прашање започнато прекинување на бременоста.
- (2) Лекарот кој извршил или довршил прекинување на бременоста без одлука на првостепените и второстепената комисија е должен во рок од 24 часа за тоа да го извести директорот на здравствената установа, а директорот е должен во рок од три дена за случајот да ја извести првостепената комисија.

Член 17

- (1) За интервенциите за прекинување на бременоста лекарот води евиденција во книга за евиденција, односно комисиите водат записници за одржаните седници и книга за евиденција.
- (2) Здравствената установа е должна да ја чува документацијата во врска со интервенциите за прекинување на бременоста, односно на комисиите согласно со прописите за евиденции во областа на здравството, во посебна архива на здравствената установа.

(3) Формата и содржината на записниците и на книгата за евиденција ги пропишува министерот за здравство.

Член 18

Здравствените установи во кои се формирани првостепени комисији и второстепената комисија, најдоцна до крајот на јануари во тековната година за претходната година, се должни да поднесат извештај за својата работа за претходната година до министерот за здравство.

IV. УСЛОВИ ЗА ЗДРАВСТВЕНИТЕ УСТАНОВИ КОИ ВРШАТ ПРЕКИНУВАЊЕ НА БРЕМЕНОСТА

Член 19

(1) Прекинување на бременоста може да се врши во болничка здравствена установа која во својот состав има гинеколошко акушерско одделение кое ги исполнува условите по однос на просторот, опремата и кадарот и има дозвола за работа согласно со прописите од областа на здравствената заштита.

(2) По исклучок од ставот (2) на овој член, прекинување на бременоста до деветтата гестациска недела со медикаментозен метод може да се врши и во здравствена установа од примарна здравствена заштита што ги исполнува условите по однос на просторот, опремата и кадарот за вршење на гинеколошко акушерска дејност согласно со прописите од областа на здравствена заштита и која добила дозвола за работа за вршење на здравствената услуга согласно со прописите од областа на здравствената заштита.

V. ДРУГИ ОДРЕДБИ ЗА ПРЕКИНУВАЊЕ НА БРЕМЕНОСТА

Член 20

Ако при довршување на започнатото прекинување на бременоста лекарот основано се посомнева дека е во прашање кривично дело извршено со започнување на прекинување на бременоста кое се довршува во здравствена установа, директорот на здравствената установа во која е довршено започнатото прекинување на бременоста е должен за тоа веднаш, а најдоцна до 24 часа од довршувањето на постапката, да поднесе пријава до надлежното јавно обвинителство и известување до Министерството за здравство - Државен санитарен и здравствен инспекторат.

Член 21

Здравствената установа во која е извршено или во која е довршено веќе започнато прекинување на бременоста е должна за секој случај на смрт на бремена жена да го известува Министерството за здравство - Државен санитарен и здравствен инспекторат.

VI. НАДЗОР

Член 22

(1) Инспекциски надзор над примената на овој закон врши Државниот санитарен и здравствен инспекторат (во натамошниот текст: Инспекторатот).

(2) Инспекторатот при вршење на инспекцискиот надзор е овластен да:

- забрани вршење на дејноста, како и да забрани употреба на објектот во кој се врши дејноста ако нема дозвола за работа, нема одобрение за вршење на прекин на бременоста, односно недостасува некој од условите за вршење на дејноста,
- нареди воспоставување и водење на евиденциите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон,

- нареди отстранување на недостатоци, односно неправилности во согласност со законите и другите прописи со кои се уредува заштитата на здравјето на луѓето,

- нареди соодветно документирање и чување на податоците што се водат и да се обезбеди заштита на податоците од спроведените постапки и

- нареди на здравствената установа изготвување на извештаи кои е должна да ги поднесе до Министерството за здравство.

Член 23

(1) За извршениот инспекциски надзор, добиените податоци и констатираната фактичка состојба инспекторот е должен да состави записник.

(2) Доколку инспекторот утврди дека не се применувани законите, прописите и други општи акти, донесува решение со кое се наредува извршување на определени мерки од членот 22 став (2) од овој закон во одреден рок кој го определува инспекторот.

(3) Инспекторот е должен да и достави примерок од записникот и решението на здравствената установа кај која е извршен инспекцискиот надзор.

Член 24

Во вршење на инспекцискиот надзор инспекторот постапува согласно со прописите за општата управна постапка и инспекциски надзор, освен доколку поинаку не е определено со овој закон.

Член 25

(1) Во случаите кога ќе се утврди постоење на непосредна опасност по животот и здравјето на луѓето, инспекторот дава усна наредба за итно и неодложно отстранување на недостатоците, која се констатира со записник.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член инспекторот донесува решение во рок од 24 часа од издавање на усната наредба.

Член 26

(1) Здравствената установа е должна да ги изврши мерките содржани во решението на инспекторот.

(2) По жалбата против решението на инспекторот во втор степен решава Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(3) Жалбата по решението од ставот (1) на овој член не го одлага неговото извршување.

VII. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 27

(1) Глоба во износ од 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице, ако:

- 1) изврши прекинување на бременост спротивно на членот 3 од овој закон;
- 2) не ги обезбеди правата на бремената жена од членовите 6, 7 и 8 од овој закон;
- 3) не постапи согласно со членот 8 став (6) од овој закон;
- 4) не формира првостепена комисија од членот 9 став (2) од овој закон;

5) не води евиденција и не ја чува документацијата согласно со членот 17 ставови (1) и (2) од овој закон;

6) најдоцна до крајот на јануари во тековната година не поднесе извештај за работата за претходната година до министерот за здравство согласно со членот 18 од овој закон;

7) врши прекинување на бременоста без да ги исполнува условите од членот 19 ставови (1) и (2) од овој закон и

8) постапи спротивно на членовите 20 и 21 од овој закон.

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече за прекршоците од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во правното лице.

(3) Глоба во износ од 300 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на лекарот кој го сторил прекршокот од ставот (1) точки 1), 2), 3) и 4) на овој член.

Член 28

(1) Глоба во износ од 500 до 700 евра во денарска противвредност ќе им се изрече за прекршок на претседателот на првостепената и второстепената комисија ако не ја информира бремената жена за одржувањето на седницата согласно со членот 11 став (1) и членот 14 став (1) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 300 до 600 евра во денарска противвредност ќе им се изрече за прекршок на членовите на комисиите ако не донесат одлука во рок од три дена од денот на поднесувањето на барањето за прекинување на бременоста, односно не донесат одлука во рок од три дена од денот на поднесувањето на приговор од бремената жена согласно со членот 11 став (3) и член 14 став (3) од овој закон.

(3) Глоба во износ од 500 до 700 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на директорот на здравствената установа ако не ја извести првостепената комисија за довршено прекинување на бременоста без одлука на комисијата во рок од три дена за случајот согласно со членот 16 став (2) од овој закон.

Член 29

За прекршоците утврдени со овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежен суд.

Член 30

(1) За прекршоците утврдени во членовите 27 и 28 од овој закон, инспекторот е должен на сторителот на прекршокот да му издаде прекршочен платен налог, согласно со Законот за прекршоците.

(2) Доколку сторителот го прими прекршочниот платен налог, истиот треба да го потпише. Примањето на прекршочниот платен налог од сторителот на прекршокот се забележува во записник.

(3) Во записникот од ставот (2) на овој член се утврдува начинот на кој ќе се отстранат штетните последици од прекршокот, како и начинот на надминување на последиците од сторениот прекршок.

(4) Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и прекршочниот платен налог ги потпишува одговорното лице во правното лице или од него овластено лице.

(5) Инспекторот е должен да води евиденција за издадените прекршочни платни налози и за исходот од покренатите постапки.

(6) Во евиденцијата од ставот (5) на овој член се собираат, обработуваат и чуваат следниве податоци: име и презиме, односно назив на сторителот на прекршокот, живеалиште, односно престојувалиште, седиште, вид на прекршокот, број на прекршочниот платен налог кој му се издава и исходот на постапката.

(7) Личните податоци од ставот (6) на овој член се чуваат пет години од денот на внесување во евиденцијата.

(8) Министерот за здравство ја пропишува формата и содржината на прекршочниот платен налог.

Член 31

Одмерувањето на висината на глобата за правните лица се врши согласно со Законот за прекршоците.

VIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 32

(1) Министерот за здравство во рок од триесет дена од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе ги донесе прописите предвидени со овој закон.

(2) До донесување на подзаконските акти од ставот (1) на овој член ќе се применуваат подзаконските акти донесени врз основа на Законот за прекинување на бременоста („Службен весник на Република Македонија“ број 87/13, 164/13, 144/14 и 149/15).

Член 33

(1) Здравствените установи од членот 9 став (2) од овој закон ќе ја формираат првостепенa комисија најдоцна еден месец од денот на влегување во сила на овој закон.

(2) Министерството за здравство ќе ја формира второстепената комисија од членот 13 став (1) од овој закон во рок од еден месец од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 34

Започнатите постапки по поднесени барања за прекин на бременоста до денот на влегување во сила на овој закон ќе завршат согласно со одредбите од овој закон.

Член 35

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за прекинување на бременоста („Службен весник на Република Македонија“ број 87/13, 164/13, 144/14 и 149/15).

Член 36

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.